

LITERATURA

“Tota la meva història és escrita d’una manera o altra en la poesia”

“**C**ada llibre d’Anise Koltz ens recorda que estem sols a la terra i, alhora, ens proporciona les crosses per transitar en aquesta solitud, vital i còsmica.” Són paraules de la també poeta Anna Montero, traductora d’Anise Koltz al català. Koltz és una poeta de Luxemburg, de “86 anys i mig”, com diu ella simpàticament, va ser fa poc a Barcelona, amb motiu d’un recital a l’Arts Santa Mònica per commemorar els 25 anys del segell editorial Cafè Central, que el 2005 va publicar el seu llibre *La terra crema*. Autora d’una vintena llarga de poemaris, d’una lírica directa i crua, gran dama de la literatura francòfona reconeguda amb nombrosos premis.

—Com va anar la seva tria de la llengua literària?

—El meu home va ser un gran resistent. Va estar en un camp de concentració, amenaçat de mort. Els americans van arribar a temps però, com tota la gent que va estar als camps, que van patir molt, va morir molt aviat. Aleshores, jo no volia escriure més en la llengua d’aquest horror i vaig canviar cap al francès.

—Va ser un canvi traumàtic?

—Sí. Vaig treballar durant diversos anys per trobar el temps de la poesia en francès. Després he romàs en el francès i hi restaré, perquè és la meva pàtria espiritual.

—Vostè és una barreja d’arrels, oi?

—Vinc d’un veritable còctel. Una àvia meva era anglesa i d’aquest costat hi havia poetes i escriptors. Devia heretar-ho d’ells, perquè els meus pares mai no van admetre que jo escrivís. La mare deia que eren gent sense cap moralitat. Va fer-ho tot per impedir-m’ho. Però escriure va ser més fort que ella i que jo.

—No eren gent de cultura, els seus pares?

—No. No hi havia ni un llibre a casa, res de música. Un dia la mare em va dir que jo no era matèria seva. Des que vaig conèixer les lletres de l’alfabet vaig començar a escriure, i mai no he parat. Per salvar-me també, no ho sentia pas casa meva.

—Per què?

—Era molt diferent d’ells físicament. No m’hi assemblava en absolut. Ells eren com tu [cabells castanys] i jo era rossa, amb els ulls blaus. Intel·lectualment, tampoc. Jo llegia molt. Ells

Anise Koltz, gran dama luxemburguesa de la literatura francòfona.

refusaven la lectura, l’escriptura... No sé pas on em van anar a buscar [riu]. Jo no deia ni papa ni mama. No vaig parlar fins als 18 mesos, quan vaig dir tota una frase. I tampoc volia caminar.

—Potser ja era una persona rebel?

—Oh là là, jo era dolça i submissa perquè pensava ben bé que ells m’havien trobat. Que era afortunada i tot.

—Per què va tenir necessitat d’una contestació?

—Perquè no era feliç. Quan era adolescent hi va haver la guerra, vam ser ocupats pels nazis. Va ser horrible. A l’escola ens van prendre tots els llibres francesos i ens van donar els llibres nazis. Els professors van ser deportats a Alemanya. Van venir-ne de nazis. No podíem despertar cap costat polític perquè, si no, t’enviaven a un camp de redreçament. Ara, vaig ben sabotejar el curs per molestar-los, l’única cosa que podíem fer. Allà vaig aprendre a ser rebel. La gent estava al corrent del que passava, que hi havia camps de

concentració, l’Holocaust i tot això.

—És marcada per tots aquests fets que escriu poesia?

—Sí, absolutament. Tota la meva història és escrita d’una manera o altra en la poesia. Crec que és una poesia revoltada contra tots aquests fets, contra la política, contra les salvatjades.

—Ha organitzat jornades perquè autors de diversos països es retrobessin. Però, en general, les diferents literatures europees no tenen gaire relació...

—Les literatures estan ancorades en el seu país. Vam fer les Journées Littéraires de Mondorf perquè la literatura alemanya i francesa es retrobessin. En la primera jornada es van detestar, eren massa a prop de la guerra. Dos anys després en vam fer una altra i ja van intentar d’escoltar-se i comprendre’s.

—Veu dins la seva obra una evolució?

—Sí, és molt diferent perquè hi ha altres problemes que ara em preocupen. Per exemple, el temps o totes les descobertes que fan. Ara estan analitzant el cervell, només hi ha una petita part de cervell que treballa i van camí de sensibilitzar l’altra part. D’aquí a vint anys s’estarà en possessió d’una part més gran del cervell. I aleshores es veuran les coses totalment diferents. Això em fascina i em preocupa molt. Potser tot el que pensem o veiem és fals. Ara el pensament és tan reduït!

Anna Ballbona